

LILIANA ARMAȘU

Criticul **Nicolae Manolescu**, cititorul vesel

Mărturiseam în numărul trecut al revistei – cu referire la scriitorul Gabriel Liiceanu – că pun mare preț pe cărțile bune, întrucât ele îți oferă prilejul unor „întâlniri esențiale”.

Și dacă tot am vorbit frumos despre cărți, forța destinului, prin bunăvoința criticului Eugen Lungu, mi-a adus în cale un alt minunat dar de suflet – *Cititul și scrisul* (Polirom, 2002), semnat de Nicolae Manolescu, despre care aminteam și data trecută că este unul dintre primii 10 scriitorii români care se mențin în topul clasamentelor literare actuale.

Până nu demult am avut față de criticii literari o mică rezervă (poate, o și mai am). Deși i-am admirat întotdeauna pentru generozitatea de a se pune în serviciul altor scriitori, mai corect spus, al altor cărți, acest lucru nu m-a deranjat să-i suspectez în același timp de o anumită tendențiozitate în „plăcerea” lor de a emite judecăți literare. Nu-mi închipuiam cum poți să ai vocație pentru critică. Dar niciodată nu mi-am propus să descopăr adevăratul motiv pentru care un critic literar și-a ales să meargă tocmai pe acest drum. Și nici nu prea am avut cum, căci pe cât de bine știi ei, interpreții de texte, să deznoade firele din scriitura confrăților lor, pe atât de iscusit le reușește să-și ascundă propriile taine și sentimente, fiind, după mine, cei mai misterioși din breaslă.

A fost o surpriză să întâlnesc cartea *Cititul și scrisul* de Nicolae Manolescu, care mi-a dezvăluit un lung și interesant traseu inițiativ, trecut prin neîndurătoarele, dar și plăcutele „vămi” ale scrisului.

Am mers, pas cu pas și pagină cu pagină, pe urmele copilului, adolescentului, studentului Nicolae, cel dintâi cuprins de curiozitatea primelor cărți descoperite în familie, cel de-al doilea – de primele mari biblioteci întâlnite „în afară”, iar cel de-al treilea – de patima tatonărilor literare, încercând pe rând și în același timp culmile poeziei, abisurile romanului, subtilitățile nuvelei și ale dramaturgiei, ca să dea într-un sfârșit de „nada” criticii literare, în plasa căreia va rămâne (destul de confortabil, dar meritat) până astăzi. Descoperită treptat, după lungi căutări, vocația de critic s-a dovedit a fi pentru Nicolae Manolescu una de succes.

E de invidiat, totodată și de urmat, de ce nu, curajul criticului în a-și cerceta genealogia pe latura... scrisului, fiindcă „nu se poate să nu te întrebi, când scrii literatură, dacă și alții au scris, înaintea ta, dintre ascendenți”. Și pornind de aici, istoricul literar face serioase incursiuni în trecutul familiilor Apolzan

– Manolescu, pe linie paternă și maternă până ajunge la străbunicul din partea mamei sale, Nae Ch. Bogdănescu, cam singurul dintre toți predecesorii criticului care „a avut plăcerea de a scrie”. Manolescu, ca un urmaș recunoscător, ne oferă și nouă ocazia să citim un fragment din cele două caiete dictando cu *Memorii* ale străbunicului, datate din 1916-1920, care, iată, au ajuns pe mâini nici că se poate mai bune.

Discuțiile pe marginea unei cărți fiind atât de puține acum, predominând cele legate fie de politică, fie de starea vremii, fie de un posibil sfârșit al lumii, e ceva original și necesar să întâlnești într-o carte impresii despre lecturile formatoare ale unei persoane. Cu atât mai mult cu cât acea persoană e Nicolae Manolescu, considerat criticul literar nr. 1 în spațiul românesc. *Ape de primăvară* de Turgeniev, *Roșu și negru* de Stendhal, *Război și pace* de Tolstoi, *Brand* de Ibsen, *Mizerabilii* de Hugo, *Kaștanka* de Cehov, *Don Quijote* de Cervantes, *Orbirea* de Canetti... Vă sunt străine toate aceste titluri? Dacă da, neapărat citiți-le! Dacă nu, recitiți-le acum, la vârsta pe care o aveți, 22, 40 sau 60 de ani, și veți avea din nou revelația primei lecturi. E îndemnul lui Nicolae Manolescu, al unui cititor profesionist, care și-a exersat îndelung ochiul cu zeci și sute, poate mii de cărți (a susținut ani de-a rândul cronica de carte la revista *România literară*, al cărei director este în prezent) și care nu mai poate da greș în ceea ce privește valoarea literară a unui text artistic.

Partea cea mai curioasă a cărții e ultima, intitulată ironic (pentru cei care știu parabola) *Violon d'Ingres*. Aici iese la iveală – modest – poetul, prozatorul și diaristul Nicolae Manolescu.

Cititul și scrisul e un fel de carte-puzzle scrisă parcă special pentru un cititor nerăbdător ca mine care, pentru a nu se plictisi, o poate citi și de la sfârșit spre început sau o poate răsfoi chiar de la mijloc, căci o lectură intermitentă nu-i știrbește din valoare, dimpotrivă, o face mai incitantă.

Deși nu m-a „corupt” chiar din prima încercare de lectură, *Cititul și scrisul* „m-a prins” tocmai într-un moment când aveam nevoie de o „carte de suflet”. Atunci mi-am amintit de minunatul eseu al criticului *Cărțile au suflet* și mi-am dat seama, pe propria mea piele, câtă dreptate are când afirmă acest lucru. Și-apoi, vorba lui Manolescu, „răbdarea cărților e infinit mai mare decât a oamenilor. Ele s-au obișnuit să vadă chiar și secolele scurgându-se unele după altele”.